

H6A HEPREA RAAMATUN YMMÄRTÄMISEN AVAIMENA

6 HEPREA, JEESUS-KIELI, <https://www.gen.fi/h6.html>

H6A YLEISTÄ, <https://www.gen.fi/h6a.html>

H6A HEPREA Raamatun ymmärtämisen avaimena

<https://www.gen.fi/h6a-heprea-raamatun-ymmärtämisen-avaimena.html>

SISÄLLYSLUETTELO

- 0. Dokumentit
- 1. Kirjaimia
 - 1.1 Alfa ja Oomega
 - 1.2 Bet
 - 1.3 Dalet
 - 1.4 Jod
 - 1.5 Resh
- 2. Heparan kielen luvut
 - 2.1 Yksikkö
 - 2.2 Duaali eli kaksikko
 - 2.3 Monikko
- 3. Kunnioittavat pausamuodot
- 4. Appi eli ympärileikkaaja

0. DOKUMENTIT

OR Veriylkä (2. Moos. 4:24–26)

<https://www.gen.fi/or-veriylka.html>

H6A Profeetallinen kieli

<https://www.gen.fi/h6a-profeetallinen-kieli.html>

H6A Tanachin neljä tärkeintä sanaa

<https://www.gen.fi/h6a-tanachin-nelja-tarkeinta-sanaa.html>

H6K KRISTUS KIRJAIMISSA

<https://www.gen.fi/h6k.html>

1. KIRJAIMIA

1.1 ALFA JA OOMEGA

Pyhä Raamattu puhuu kaikilta osiltaan, joka sanaltaan ja jopa kirjaintaan myöten Jeesuksesta ja hänen kauttaan tulevasta pelastuksesta.

Herra sanoo (Ilm. 1:8, Ilm. 21:6, Ilm. 22:13): "Minä olen Alfa ja Oomega."
Kreikkalaisen aakkoston ensimmäinen kirjain alfa (lukuarvoltaan pienin, 1) ja

viimeinen kirjain oomega [-é-] (lukuarvoltaan suurin, 800) kuvaavat ensimmäistä ja viimeistä, pienintä ja suurinta, alkua ja loppua, lähtöä ja maalia.

Suomalaisen aakkoston mukaisesti pitäisi siis tarkkaan ottaen sanoa: "Minä olen A ja Ö", mitä kukaan ei ole kuitenkaan onneksi! käännökseksi ehdottanut. Jeesus on ensimmäinen ja viimeinen, Hän on siis kaiken alkuun panija ja täydelliseksi saattaja. Hän on myös kaikki, mitä alku- ja loppupisteiden välissä on. Hän on sekä tien alku että maali kuin myös itse tie, joka alun ja lopun yhdistää (Joh. 14:6).

Kreikkalaisen aakkoston taustalla ovat seemiläiset aakkoset, jotka foinikialainen kauppiaskansa välitti toisen esikristillisen vuosituhannen alkupuolella kreikkalaisille. Alfaan hepreankielinen muoto, alef, tarkoittaa sarvipäistä nautaeläintä, sonnia tai härkää. A-kirjaimessa on yhä nähtävissä häränpää, sarvet alaspäin osoittamassa.

Sonni tarkoittaa Raamatussa uhrikelpoista eläintä, kuohittu härkä palvelijaa. Jeesus on se puhdas, uhrattavaksi kelpaava sonni, joka teurastetaan, ja jonka liha ja veri tuodaan Jumalan eteen sovituksiksi toisten syntien tähden.

Härkä tekee pellolla, puimatantereella tai myllyyn valjastettuna raskaan työn, että ihmiset saisivat leipää. Jeesus tekee raskaan työn, että me synneissämme hengelliseen nälkään kuihtuvat ihmiset saisimme taivaan leipää.

Oomega eli "suuri o" on peräisin seemiläisen aakkoston ain-kirjaimesta, joka tarkoittaa silmää sekä myös "veden silmää" eli lähdeä. Esim. Kuolleenmeren länsirannalla sijaitseva Ein Gdi [Ein Gedi] tarkoittaa "nuoren vuohen (kilin) lähde". "Ein" on omistettava muoto ain-sanasta.

עֵין-גְּדִי עֵין גְּדִי

Oman latinalaisen aakkostomme o-kirjain muistuttaa muodollaan tästä merkityksestä yhä edelleen. Kirjain "ain" kirjoitettiin samanlaisena ympyränä jo maailman varhaisimmissa (noin 2000 eKr.) Egyptistä ja Siinailta löydettyissä aakkoskirjoitusteksteissä.

Jeesus on se "suuri silmä", jonka kautta me voimme nähdä Isän Jumalan kirkkaasti ja vääristymättä (Joh. 14:9). Vapahtajamme on myös se "suuri lähde" kaiken synnin ja saastan puhdistamiseksi, jotta tulisimme pestyksi Jumalalle kelpaaviksi (Joel 3:18, Sak. 13:1). Jeesus on se elävän veden lähde, josta juotuaamme emme enää kärsi janosta. (Joh. 4:10–14). Huomattava on myös jae Ilm. 21:6, jossa yhdistyy oomega-kirjain ja lähde.

Suomalaisen aakkosjärjestyksen mukaisesti alfa ja oomega tarkoittaisivat siis "a ja ö". Mutta Jeesus on puhunut ilmestyksessään Johannekselle seemiläistä kieltä, arameaa tai hepreaa. Mitä tämä "Alfa ja Oomega" on alkuaan ollut? Hän on sanonut – kuten nykyhepreaksi käännetty UT sen sanookin: "Minä olen Alef ja Tav."

Tav on seemiläisen aakkoston viimeinen kirjain ja tarkoittaa ristiä. Meidän aakkostomme t-kirjain on tästä peräisin ja muistuttaa sekin muodoltaan kirjaimen alkuperäistä merkitystä. Ilmoituskielen mukaisesti Kristus sanoo siis olevansa uhri ja palvelija (alef eli sonni, härkä), joka annetaan alttiiksi ristillä (tav).

1.2 BET

Kirjain "bet" (hepr. bait, talo, temppeli, huone, koti, säiliö, pullo) on tuttu hepreankielisestä paikannimestä Betlehem, joka tarkoittaa "leivän talo". Toinen mahdollinen käänös on "sodan talo", mikä erityisesti näinä levottomina aikoina on ajankohtainen.

Betlehemistä (Matt. 2:1) meille annetaan taivaan leipää, ikuisen elämän ravintoa, jota saamme Jumalan sanaa kuullessamme ja erityisesti ehtoollisessa nauttia (Joh. 6:35, 51–58). Samalla tuo taivaan manna tuo mukanaan hengellisen taistelun ja kahden valtakunnan välisen sodan tämän maailman keskelle – jopa talon sisälle (Matt. 10:34–36).

Kirjain "bet" muistuttaa meitä myös siitä, että meidät Herran omiksi kastetut on tarkoitettu rakentumaan hengelliseksi huoneeksi, liittymään elävinä kiviä toisiimme Jumalan maanpäälliseksi temppeliksi (1. Piet. 2:5, Ps. 23:6).

1.3 DALET

Seemiläisen aakkosten neljäs kirjain "dalet" tarkoittaa kolmikulmaista teltan oviaukon peitteenä olevaa kangasta eli ovea. Kreikan "delta" tuo esiin kirjaimen varhaisen muodon, kärki ylöspäin olevan kolmion (Δ).

Jeesus on "dalet" eli ovi taivaaseen (Joh. 10:7). Myös myöhemmin kristillisessä symboliikassa käytetty kolmiyhteisen Jumalan merkki, kolmio, muistuttaa dalet-kirjaimesta. Ovi ja portti kolmiyhteisen Herran tuntemiseen on rakas Messiaamme Jeesus.

Tuo kolmiyhteisen Jumalan kolmio pitäisi oikeastaan piirtää kärki alaspäin (▼). Ylhäällä on nimittäin Isä ja hänen vierellään oikealla puolella Poika – siis kolmion yläsivun kaksi kulmaa. Alas maailmaan on lähetetty Pyhä Henki, joka kirkastaa meille meidän syntiemme tähden ristiinnaulittua ja kuoleman voittanutta Herraa Jeesusta – kolmion alhaalla oleva kärki tarkoittaa Herran Pyhää Henkeä.

Muistuttaisipa myös jokainen liikenteen varoituskolmio meitä siitä, että antaisimme aina ja poikkeuksetta Herralle etuajo-oikeuden elämässämme, tulipa hän sitten oikealta eli hyvän kanssa tai vasemmalta eli rakastavan kurituksen kanssa!

Yksi VT:n tärkeimmistä henkilöistä ja Kristuksen esikuvista (kreik. typos [tý-]) on kuningas Daavid, jonka nimi kirjoitetaan hepreaksi alkuperäisenä konsonanttitekstinä kirjaimin DVD (dalet–vav–dalet). Vokaalimerkkejä on alettu lisätä Raamatun hepreankielisiin teksteihin vasta keskiajalla, n. 700-luvulla jKr.

Daavidin aikana (n. 1000 eKr.) heprean kirjaimiston dalet oli lähes samanlainen kuin nykyinen kreikan delta. Kirjain vav kirjoitettiin tuolloin puolestaan lähes samalla tavalla kuin Y-kirjain, jossa ylhäällä oleva puolikaari oli kuitenkin pienempi ja alaspäin osoittava varsi siten pitempi.



muinaisheprealainen dalet-kirjain



muinaisheprealainen vav-kirjain

Kun nämä Daavidin nimessä olevat dalet-kirjaimet kirjoitetaan päällekkäin siten, että toinen niistä käännetään ylösalaisin, saadaan kuusikanta-niminen kuvio (heksagrammi), joka tunnetaan yleisesti nimellä "Daavidin tähti". Tätä kuviota pidetään yleisesti juutalaisten tunnuksena, ja se on nähtävissä esimerkiksi Israelin lipussa.



Tarkkaan ottaen kysymys ei ole tähdestä, vaan Daavidin nimikirjoituksenaan käyttämästä "puumerkistä", jossa oli hänen nimensä luettavissa. Hepreaksi tämä kuvio tunnetaan nimellä "Daavidin kilpi". Ilmeisesti Daavidin ja hänen sotilaittensa käyttämät kilvet – vähintäänkin juhlatilaisuuksissa – ovat olleet tämän muotoisia.

Jos sijoitamme kuvion keskelle myös nimen keskimmäisen kirjaimen (vav-kirjaimen Y:n kaltaisena), saamme lähes saman tunnuksen jota monet, allekirjoittanut mukaan lukien, kantavat koruissa: Daavidin tähti, jonka keskellä on risti. Jeesus on todellinen Daavid, Jumalan valittu ja voideltu Kuningas, joka johtaa ristin kautta lopulta kansansa voittoon kaikista sen vihollisista (Matt. 21:9).



Daavidin nimi tarkoittaa ”rakas, lemmitty, sylissä keinuteltu”. Daavid-sanan lyhyempi muoto on "dod", joka esiintyy esim. Laulujen laulussa kymmeniä kertoja.

3 Minä olen rakkaani (ledodi) oma ja rakkaani (vedodi) on minun.
(Laul. 1. 6:3)

1.4 JOD

Vuorisaarnassa Jeesus sanoo:

18 Totisesti minä sanon teille: kunnes taivas ja maa katoavat, ei laista katoa pieninkään kirjain, ei ainoakaan piirto, ennen kuin kaikki on tapahtunut. (Matt. 5:18)

Lain (ja koko heprean kielen) pienin kirjain on aakkoston kymmenes kirjain "jod". Sen merkitys on "käsi" (sormista olkapäähän asti). Jod on vain hieman heittomerkkiä vahvempi pieni merkki rivin yläreunassa. Edes kirjaimen yläosassa oleva pieni mustesiveltimen jättämä pieni "liekki" eli piirto ei ole Raamatun heprean kirjaimista katoava.

ׁ jod-kirjain

Kättä tarkoittavan jod-sanana rinnakkainen muoto on "jad". Se tarkoittaa myös "maan kättä" eli maasta ylöspäin kohoavaksi muistomerkiksi nostettua kiveä. Jad-sana on tuttu esim. Jerusalemissa olevan vainojen museon nimestä "Yad Vashem" (Jes. 56:5) eli "muisto ja nimi", sananmukaisesti "käsi ja nimi". Samoin tuttu on suomalaisten perustama Jad Hashmona eli Kahdeksan muisto-moshavi Tel Avivin ja Jerusalemin välisen tien varrella.

Jod tarkoittaa kättä, erityisesti Jumalan kättä. Jumalan käsivarsi on puolestaan Messias Jeesus, esim. Luuk. 1:51 (Ps. 118:15–16), Joh. 12:38 (Jes. 53:1), Ap. t. 13:17 (5. Moos. 4:34) jne.

Kirjaimellisen merkityksen lisäksi vuorisaarnan opetus pienimmänkään kirjaimen katoamattomuudesta tarkoittaa myös sitä, että mikään Jeesukseen viittaava VT:n kohta ei jää täyttymättä. Ihmisen silmissä pieni ja vähäpätöinen on Jumalan käytössä ollessaan kaikkein suurin ja mahtavin!

1.5 RESH

Raamatun ensimmäinen sana "alussa", hepr. bereshit, pitää sisällään heprealaisen aakkoston r- eli resh-kirjaimen. Edessä oleva "be" on prepositio eli etusana, joka tarkoittaa perusmerkityksessään samaa kuin esim. englannin tai saksan "in" tai ruotsin "i". Suomessa sama ilmaistaan inessiivin (sisäolento) -ssa tai -ssä -päätteellä.

Jossakin olemisen lisäksi heprean be-prepositio ilmaisee myös välinettä eli instrumentaalin: minkä kautta, välityksellä tai avulla tehdään. Resh (rinn. rosh) tarkoittaa päätä, alkua, alkupäätä tai ensimmäistä. Syyrialainen raamatunkäännös Peshitta onkin jo varhain ymmärtänyt Raamatun ensimmäisen sanan tarkoittavan "Jumalan ensimmäistä" eli esikoista Jeesusta Kristusta: "Esikoisessaan Jumala loi taivaan ja maan."

Noin 200 eKr. tehty VT:n kreikankielinen käännös Septuaginta (LXX) kääntää kohdan sanoilla "en arkhee [-ée]". Myös tämä viittaa selvästi Jeesukseen. Jeesus on "arkhee" eli alku, ensimmäinen (Kol. 1:18, Ilm. 3:14, Ilm. 21:6, Ilm. 22:13). Raamatun ensimmäinen sana tarkoittaa Jeesusta myös pää-merkityksen kautta.

18 Hän on ruumiin, se on: seurakunnan, pää. (Kol. 1:18)

Myös luomistyö tapahtui "pään" eli Jeesuksen kautta. Raamatun ensimmäinen jae tarkoittaa selkokielisesti: "Jumala loi maailman esikoisensa Jeesuksen kautta." Asia tulee esiin myös kerrottaessa ihmisen luomisesta.

26 Tehkäämme ihminen kuvassamme (eli kuvamme kautta), kaltaiseksemme. (1. Moos. 1:26)

Alkutekstissä ei siis sanota "kuvaksemme, kaltaiseksemme" vaan "kuvassamme, kaltaiseksemme". Tämä viittaa suoraan näkymättömän Jumalan näkyvään kuvaan Jeesukseen, jonka kautta niin maailma kuin ihminenkin on luotu.

Useimpien käännösten "kuvaksemme", "kuvamme mukaan", tai vastaavat ilmaisut, eivät tuo esiin kohdan tärkeintä asiaa: ihminen on luotu Jumalan kuvassa eli Jumalan kuvan, se on Jeesuksen, kautta.

Jumalan kuva on Herra Jeesus Kristus (Kol. 1:15). Apostoli Johannes, Paavali ja Heprealaiskirjeen kirjoittaja ovat ymmärtäneet tämän kohdan Pyhän Hengen valaisemana oikein (Joh. 1:1–3, Kol. 1:15–18, Hepr. 1:2–3). Ajatus ihmisestä Jumalan kuvana on myös oikein, loihan Jumala ihmisen kaltaiseksi (kidmutenu).

2. HEPREAN KIELEN LUVUT

2.1 YKSIKKÖ

16 Hän ei sano: "ja siemenille", ikään kuin monesta, vaan kuin yhdestä: "ja Siemenellesi", joka on Kristus. (Gal. 3:16)

Apostoli Paavalin selityksestä Abramille annettuun lupaukseen (1 Moos. 12:7) näemme, että on erityisen tärkeää pitää tarkasti erillään Jumalan sanan eri luvut: yksiköt, duaalit ja monikot. Kirkkoraamattumme ovat kääntäneet esim. tämän VT:n kohdan väärin monikoksi "jälkeläisillesi", vaikka alkutekstissä on selvä yksikkö "siemenellesi" (lezar'acha).

Sama siemen-sanaan liittyvä yksiköllisyys on huomattava niin alkuevankeliumissa (1. Moos. 3:15) kuin Jesajalle annetussa lupauksessa hävitetyn kansan uudelleen rakentamisesta (Jes. 6:13). Kumpikin kohta viittaa yksiköllisellä zera- eli siemen-sanalla Messiaaseen.

2.2 DUAALI ELI KAKSIKKO

Suomen kielessä ei ole varsinaista duaalia eli kaksikkoa. Tosin esim. sakset (kaksi leikkaavaa terää), kasvot (kaksi kasvojen puoliskoa), housut (kaksi lahjetta) jne. toimivat käytännössä duaaleina. Heprean kielessä on monia teologisesti tärkeitä sanoja, jotka ovat duaalimuodossa.

Maim eli vesi, kirjaimellisesti "kaksoisvesi". Luomiskertomuksessa "kaksoisvesi" tarkoittaa ensisijaisesti taivaanvahvuuden ylä- ja alapuolella olevia vesiä (1. Moos. 1:6–7). Hengellisesti kyseessä on taivaallinen vesi (Joh. 4:10, Joh. 7:38) ja maallinen vesi (Joh 4:13). Taivaallinen vesi tarkoittaa Pyhää

Henkeä ja Jumalan sanaa, erityisesti uudestisyntyttävään kasteveeten liittyneenä (Hes. 36:25, Tit. 3:5, 1. Piet. 3:21, Joh. 3:5, Joh. 4:14, Joh. 19:34).

Shamaim eli taivas, "kaksoistaivas", tarkoittaa paikkaa, missä "kaksoisvesi" on ja mistä se tulee. Luomiskertomuksen yhteydessä se tarkoittaa taivaanvahvuuden yläpuolista ja alapuolista osaa (1. Moos. 1:6–8). Hengellisesti se kertoo meille silmin nähtävästä taivaasta (engl. sky) ja Jumalan sekä näkymättömien taivaanjoukkojen asuinpaikasta (engl. heaven).

Jerushalaim eli Jerusalem-nimi muistuttaa muodoltaan duaalia eli kaksikkoa, "Kaksoisjerusalem". Alkuperäinen muoto on "Jerushalem", mutta myöhemmin juutalaiset ovat muuttaneet nimen. Maantieteellisesti duaalinoloisuus voisi viitata kaupungin varhaiseen rakentumiseen kahden eri kukkulan päälle. Hengellisesti se saarnaa meitä nykyisestä maallisesta vanhasta Jerusalemista ja uudesta tulevasta Jerusalemista (Ilm. 21:2).

2.3 MONIKKO

Myös Jumalan nimiin liittyy vahvasti luvun, yksikön ja monikon, elementit. Ensimmäinen Jumalasta käytetty nimi (1. Moos. 1:1) on Elohim, joka on monikkomuoto Jumalaa (jumalaa) tarkoittavasta sanasta Eloah {Eloha}. Elohim on Raamatun kokonaisilmoituksesta käsin ymmärrettynä "kolmiyhteinen Jumala".

Myös kaikkein yleisimmin käytetyn Jumalan Jahve-nimen (יהוה) luettu muoto Adonai eli Herra pitää sisällään monikon: "minun kolmiyhteinen Herrani!" Samalla se on myös yksikkö: "minun Herrani (Jeesus Kristus)!" Adonai on pitkä kunnioittava pausamuoto sekä adoni- (minun yksi herrani) että adonai-sanoista.

Näihin monikollisiin Jumalan nimiin liittyy kuitenkin aina yksikölliset määreet: kolmiyhteinen Jumala loi (ei "loivat"). Kolmiyhteisen Jumalan teot ovat siis yksiköllisiä tekoja; ei ole kolmea eri Jumalaa, vaan toimiessaan eri persooniensa kautta Herra on kuitenkin aina vain yksi Herra ja Jumala.

Poikkeuksellisia monikollisia määreitä Jumalasta käytetään kuitenkin esim. seuraavissa kohdissa: 1. Moos. 1:26, 1. Moos. 3:22, 1. Moos. 11:7, Jes. 6:8.

3. KUNNIOITTAVAT PAUSAMUODOT

Heprean kielessä on kolme sanaa (erets eli maa, har eli vuori ja am eli kansa) jotka määrätystä muodosta esiintyessään ovat aina kunnioittavassa, normaalia

pidemmässä pausamuodossa. Lisäksi myös Adonai- eli Herra-sana on aina pausamuodossa.

H6A Tanachin neljä tärkeintä sanaa

<https://www.gen.fi/h6a-tanachin-nelja-tarkeinta-sanaa.html>

4. APPI ELI YMPÄRILEIKKAAJA

Hebreaksi morsiamen tai vaimoni isä eli appi on "choten' eli ympärileikkaaja, sulhanen on "chatan" eli ympärileikkattava. Hääjuhla on "chatuna" eli ympärileikkaamisen juhla. Miksi tällaiset nimet?

Ympärileikkaus liittyi paimentolaiskulttuurissa alun perin avioliiton solmimiseen. Hääjuhlan edellä morsiamen isä eli appi ympärileikkasi sulhasen esinahan, jotta sulhanen voisi saada omakseen morsiamensa ja liittyä tähän yhdeksi lihaksi.

Näin avioliiton solmimisesta jäi pysyvä ja elinikäinen merkki sulhasen lihaan. Tällä toimella sulhasen ja morsiamen suvut liittyivät yhteen – sulhanen ja morsian olivat tämän jälkeen samaa perhettä eli yhtä lihaa. Kun Jumala antoi Abrahamille ympärileikkauksen liiton merkiksi, niin siinä siirrettiin tämä jo aiemmin tunnettu avioliiton merkki Jumalan ja valitun kansan välisen liiton merkiksi.

Mooseksen vaimo Sippora tuntee paimentolaiskansan jäsenenä tämän ympärileikkauksen käyttötavan ja liittyy omalla toiminnallaan tähän traditioon. (2. Moos. 4:24–26). Salatusti Sippora vetoaa Jumalan vihan edessä Kristuksen ristiin: Poika ympärileikattiin Golgatalla, jotta tämä sulhanen voisi saada omakseen morsiamensa ja liittyä tähän yhdeksi lihaksi.

Pitkäperjantaina aloitettiin Jerusalemin kaupungin muurien ulkopuolella taivaallinen hääjuhla, jossa sulhasen veri vuosi rakkaudesta ja halusta morsianta kohtaan. Isä ympärileikkasi Pojan, jotta tämä voisi liittyä yhdeksi lihaksi rakastamansa morsiamen, seurakunnan kanssa. Ikuisesti.

OR Veriylkä (2. Moos. 4:24–26)

<https://www.gen.fi/or-veriylka.html>